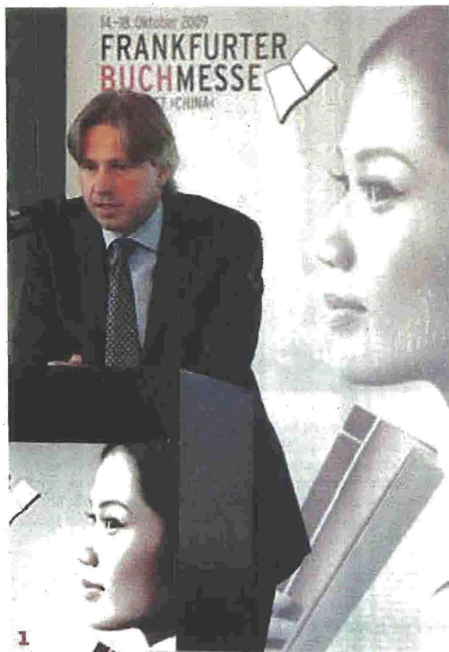

Διχασμένος ο κόσμος του βιβλίου για τη συμμετοχή της μεγάλης ασιατικής χώρας -όπου η λογοκρισία είναι πανταχού παρούσα- στην **61η Διεθνή Έκθεση της Φραγκφούρτης**

Κινεζική επέλαση

ΤΟΥ ΣΠΥΡΟΥ ΜΟΣΚΟΒΟΥ

Την ερχόμενη Τετάρτη το βράδυ εγκαινιάζεται στη Φραγκφούρτη η 61η Διεθνή Έκθεση Βιβλίου και τις τελευταίες εβδομάδες διασταυρώνονται οι ξαναμμένοι γερμανικοί κονδολοφόροι. Αντικείμενο των διενέξεων δεν είναι αυτή καθαυτή η θηριώδης έκθεση με τους 7.300 εκδότες από 100 χώρες και τους αναμενόμενους 300.000 επισκέπτες. Πέτρα του σκανδάλου είναι η εφρενική τριώμηνη χώρα, η Κίνα, και πρωτίστως ο τρόπος που πρέπει να συμπεριφερθούν οι οικοδεσπότες στους μουσαφίρηδες από την Απω Ανατολή. Οικοδεσπότης είναι η Ομοσπονδία Γερμανών Εκδοτών, αλλά μουσαφίρης η περιβόητη Garp, η Κινεζική Υπηρεσία Τύπου και Δημοσιεύσεων, αυτή που δίνει τις άδειες έκδοσης για τα 500 νέα βιβλία που βλέπουν το φως της ημέρας καθημερινά στην Κίνα. Είναι όμως η ίδια υπηρεσία που απαγορεύει και όσα βιβλία οι λογοκρίτες της θεωρούν «μη εποικοδομητικά». Φηλολογείται μάλιστα ότι για να καλυφθούν οι τεράστιες ανάγκες η Garp απασχολεί και χίλιους «θελοντές ανωνύμους», συνταξιοδοτημένα στελέχη του ΚΚ. Αντί 100 ευρώ τον μήνα ψάχνουν νυχθημερόν τα υπό έκδοση βιβλία μπήκος και εντοπίσουν κακές και απαγορευμένες λέξεις. Σύμφωνα με τη διεθνή ένωση συγγραφέων PEN Club, στην Κίνα των 1 δισεκατομμυρίου 300 εκατομμυρίων κατοίκων σαράντα συγγραφείς και δημοσιογράφοι βρίσκονται σε φυλακές και στρατόπεδα εργασίας, ενώ

1 κανείς δεν ξέρει πόσο ακριβώς βρίσκονται στις μαύρες λίστες της λογοκρισίας.

Εν όψει της κινεζικής επέλασης στη Φραγκφούρτη - δεκάδες συγγραφείς ακολουθούμενοι από χίλιους γραμματείς και φαρμακούς -, στη Γερμανία διαμορφώθηκαν δύο αντιπαλά στρατόπεδα. Οι ανένδοτοι διαρρηγνύουν τα ματιά τους και ζη-

τούν τον δημόσιο σπινμαστίο του κινεζικού καθεστώτος που δεν σέβεται τα ανθρώπινα δικαιώματα και περιορίζει την ελευθεροτυπία. Οι συγκαταβατικοί πιστεύουν ότι η διαπόμπευση δεν είναι ο ευμενέστερος τρόπος για να επιβάλει κανείς σε έναν φιλοξενούμενο της αντιλήψεις του. Ανάμεσα στα μέτωπα βρέθηκε πρόσφατα ο ίδιος ο διευθυντής της

1 Ο διευθυντής της Διεθνούς Έκθεσης Βιβλίου της Φραγκφούρτης, Γιούργκεν Μπίος
 2 «Παράδοση και ανανέωση» είναι το σύνθημα της Κίνας ως τιμωμένης χώρας στη Φραγκφούρτη

σκόλτοι. Οπότε η κινεζική αντιπροσωπεία αποχώρησε προσωρινά από την αίθουσα προσβεβλημένη. Οπότε ο Μπίος ζήτησε δύο συγγνώμες: μία από τους αντιπροσώπους για την ανάκληση της πρόσκλησης και μία από την επίσημη αντιπροσωπεία για την παρουσία των αντιπροσώπων! Συμπέρασμα: η διευθύντρια του ΕΚΕΒΙ Κατρίν Βελισσόρη θα πρέπει να είναι προσεκτική στα πολλά κινεζικά ραντεβού της αυτή την εβδομάδα στη Φραγκφούρτη εν όψει της Διεθνούς Έκθεσης Βιβλίου της Θεσσαλονίκης τον ερχόμενο Απρίλιο με τιμώμενη χώρα επίσης την Κίνα. Αν και προς το παρόν δεν υφίστανται ενδείξεις για το ότι θα υπάρξει και στην Ελλάδα ευρεία δημόσια συζήτηση για το πώς φέρεται μια προσημνη δημοκρατία, όπως η ελληνική, σε ένα αυταρχικό καθεστώς, όπως το κινεζικό.

Ο κ. Σπύρος Μοσκόβου είναι διευθυντής του Ελληνικού προγράμματος στην Deutsche Welle.

Οι Έλληνες στη Γερμανία

ΤΑ «ΚΙΝΕΖΙΚΑ ΚΟΥΤΙΑ» της Σώτης Τριανταφύλλου στα γερμανικά είναι μια μικρή ελληνική έκπληξη της εφθήμερης έκθεσης. Η έκδοση προγραμματίζονταν για τα τέλη Οκτωβρίου, αλλά επισπεύστηκε για να είναι το βιβλίο παρόν στη Φραγκφούρτη. Οχι λόγω του κινεζικού του τίτλου, η γερμανική μετάφραση εξάλλου έχει τον τίτλο «Το σημάδι του κυνηγιού», αλλά επειδή ο εξαιρετικός περί τα λογοτεχνικά εκδοτικούς οίκους Suhrkamp ήθελε οπωσδήποτε να το επιδείξει στην Έκθεση Βιβλίου, εντεταγμένο στη σειρά αστυνομικής λογοτεχνίας. Η σπουδή αυτή είναι ενδεικτική, πόσο μάλλον που ο αρχικός γερμανικός οίκος της Τριανταφύλλου, ο μικρότερος αλλά ποιοτικός Zsolnay, εξέδωσε τα έργα «Ο υπόγειος ουρανός» το 2001 και «Το εργαστήριο των μολυβιών» το 2004, αλλά δεν θέλησε να δώσει συνέχεια. Στη Γερμανία χρειάζεται μεγάλη πίστη σε έναν συγγραφέα για να υιοθετηθεί από έναν μεγάλο οίκο, όταν προηγούμενος δεν έχει επιτύχει εμπορικά σε έναν μικρότερο. Για την υπεύθυνη του ελληνικού προγράμματος του Suhrkamp Gesine Dammell η Τριανταφύλλου διηγείται «μια ωραία ιστορία με μασπένες όχι για ειδικούς αναγνώστες που θα αναζητούσαν ελληνική λογοτεχνία, αλλά για το ευρύτερο κοινό που ψάχνει καλά αστυνομικά». Και βέβαια την πίστη του Suhrkamp έχει κερδίσει οριστικά η Ιωάννα Καρυσιάνη, της οποίας το βιβλίο «Σουέλ» κυκλοφόρησε επίσης αυτές τις ημέρες στα γερμανικά. Είναι το τρίτο της κατά σειρά μετά το 2001, οπότε η Ελλάδα ήταν τιμώμενη χώρα στη Φραγκφούρτη. «Η Καρυσιάνη» μας είπε η Gesine Dammell εκτός του ότι είναι μια θαυμάσια συγγραφέας, κατάφερε να δημιουργήσει στη Γερμανία τον δικό της κύκλο αναγνώστων, πράγμα που σημαίνει ότι κάθε βιβλίο της αγγίζει μαζί με την έκδοση τσέπης τα 25.000 αντίτυπα. Υπάρχουν ωστόσο και στη Γερμανία ακόμη μικροί ρομαντικοί οίκοι που τολμούν ανεξάρτητα από τα αντίτυπα που θα πουλήσουν, επιμένοντας μερικές φορές ακόμη και παρά τις ζημιές. Ένας από αυτούς είναι ο Eifgenbein που ιδρύθηκε πριν από χρόνια στη Χαϊδέλμπεργκ από δύο νεαρούς που αγόρασαν φθηνά τυπογραφικά μηχανήματα στην Τσεχία και είχαν τα πρώτα γραφεία τους σε ένα εγκαταλελειμμένο βενζινοδίκιο. Ο Eifgenbein εδρεύει σήμερα στο Βερολίνο και εμφανίζεται στη

Φραγκφούρτη με τις «Μαρτυρίες» του Γιάννη Ρίτσου σε απόδοση και σχολιασμό του Günter Dietz, βραβευμένου ήδη μεταφραστή του Ελύτη, και της Andrea Schellinger, μιας αθόρυβης θεραπεύτριας της ελληνικής λογοτεχνίας στον γερμανόφωνο χώρο. Αυτή τη φορά μάλιστα ο Eifgenbein δεν αποστάθηκε καν για επιχορήγηση της μετάφρασης στο ελληνικό υπουργείο Πολιτισμού, μετά τη βεβαίωση εμπειρία που είχε εκδίδοντας στα γερμανικά το «Αξιον εστίν» (2001) και τα «Ονειρα» (2004) του Ελύτη. Στο μεταξύ τα 100 χρόνια από τη γέννηση του Ρίτσου τιμήσε και ο οίκος Suhrkamp εκδίδοντας πρόσφατα τον κύκλο «Μονοβασιά» σε μετάφραση του Klaus-Peter Wedekind, που παρακίνησε τον κριτικό της «Frankfurter Rundschau» να σημειώσει: «Όπως πάντα στον Ρίτσο οι περιγραφές των πραγμάτων που τον περιβάλλουν και τον κεντρίζουν να γράψει διαθέτουν αισθησιασμό και μεγάλη εικονική ρώμη. Νομίζω κανείς πως ακούει πραγματικά τη θάλασσα, πως νιώθει τον ήλιο. Και όπως πάντα στο τέλος με μεγάλη ακρίβεια μια αφανής λεπτομέρεια που προσδίδει στους στίχους το μια ζειδωρή παρουσία».

Ο Eifgenbein είχε υποβάλει καθυστερημένα στην Αθήνα την αίτηση για την επιχορήγηση της μετάφρασης του «Αξιον εστίν», αλλά και έγκαιρα όταν υπέβαλε την ανάλογη αίτηση για τα «Ονειρα» δεν έλαβε απάντηση. Οι επιχορηγήσεις αυτές του υπουργείου Πολιτισμού δόθηκαν περί το 2001, όταν η πρόκληση της Φραγκφούρτης ήταν ναυπή. Στο μεταξύ το πρόγραμμα έχει παύσει. Μαζί του και πολλοί γερμανικοί οίκοι που θα ήθελαν μια υποστήριξη για να κάνουν και αυτοί ένα ελληνικό τολμήμα. Το γερμανικό παράτημα του Ελληνικού Ιδρύματος Πολιτισμού στο Βερολίνο ξεκίνησε από πέρισι να τυπώνει ένα φυλλάδιο με προτάσεις για τη μετάφραση συγκεκριμένων βιβλίων. Μέσω του εφθήμερου φυλλάδιου λοιπόν έξι ελληνικές συγγραφείς ζήτησαν γερμανό εκδότη: Μακριδάκης, Δαβέττας, Πολιτοπούλου, Καστρινίκη, Κούτροβικ και Αλεξάκης. Δεν είναι εύκολο το εγχείρημα μετά τα γίγιστρα αποτελέσματα της ωραίας αλλά και μοιραίας χρονιάς 2001, όταν τόσα ελληνικά βιβλία δεν επιβραβεύθηκαν εμπορικά. Εκτός σε πολλούς γερμανούς εκδότες τα ελληνικά φαίνονται πιο δύσκολα και απ' τα κινέζικα.

Ο κ. Σπύρος Μοσκόβου είναι διευθυντής του Ελληνικού προγράμματος στην Deutsche Welle.